

دانشگاه الزهرا

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

موضوع:

بررسی مزیت نسبی بخش کشاورزی (با استفاده از تکنیک داده - ستانده و برنامه ریزی

خطی)

استاد راهنما: دکتر زهرا افشاری

نگارش: زهره پازنگیان

آبان ماه ۱۳۸۰

چکیده:

در این پایان نامه با استفاده از روش هزینه منابع داخلی (DRC) به بررسی مزیت نسبی در بخش کشاورزی در ۴ زیربخش زراعت، دامپروری و شکار، جنگلداری و ماهیگیری در دو سال ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲ پرداخته شده است. برای دستیابی به این هدف از تکنیک داده - ستانده و برنامه ریزی خطی که نتیجه آن دستیابی به برنامه ای هماهنگ و بهینه به منظور تخصیص منابع است، استفاده کرده ایم.

هزینه منابع داخلی (DRC) تحت دو سناریو: ۱- قیمت جهانی بر اساس نرخ ارزهای غیررسمی، صادراتی و موزون ۲- متوسط ارزش هر واحد صادراتی مورد محاسبه قرار گرفته است. نتایج حاصل از سناریوی اول نشان می دهد که در زیربخش زراعت بر اساس کلیه نرخ ارزها در دو سال ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲ مزیت نسبی ($DRC < 1$) وجود دارد.

در زیربخش دامپروری و شکار در سال ۱۳۶۷ بر اساس نرخ ارز صادراتی و موزون و در سال ۱۳۷۲ بر اساس نرخ ارز موزون مزیت نسبی ($DRC < 1$) وجود دارد.

در زیربخش جنگلداری در سال ۱۳۶۷ بر اساس نرخ ارز صادراتی و موزون و در سال ۱۳۷۲ بر اساس نرخ ارز موزون وجود مزیت نسبی ($DRC < 1$) تایید می شود

در زیر بخش ماهیگیری بر اساس کلیه نرخ ارزها در دو سال ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲ مزیت نسبی ($DRC < 1$) وجود دارد.

نتایج محاسبه DCR بر اساس سناریوی دوم بیانگر وجود مزیت نسبی ($DRC < 1$) در زیر بخش های زراعت، دامپروری و شکار و ماهیگیری در سال ۱۳۶۷ و زیر بخش های زراعت، جنگلداری و ماهیگیری در سال ۱۳۷۲ است.

مجموعه نتایج حاصل از سناریوی اول حاکی از اولویت زیر بخش های کشاورزی در دو سال مورد نظر به ترتیب ماهیگیری، زراعت، دامپروری و شکار و جنگلداری است. این اولویت بندی توسط نتایج حاصل از سناریوی دوم در سال ۱۳۶۷ بطور کامل و در سال ۱۳۷۲ تا حدود زیادی تایید می شود.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

مقدمه

اهمیت و ضرورت تحقیق

هدف از تحقیق

روش تحقیق

فرضیه تحقیق

فروض تحقیق

مشکلات و محدودیت ها

پیشینه تحقیق

سازماندهی تحقیق

پی نوشت فصل اول

فصل دوم: مروری بر نظریات تجارت بین الملل و استراتژیهای آن

۱-۲ مقدمه

۲-۲ تجارت و رشد و توسعه اقتصادی

۳-۲ نظریات اولیه

۱-۳-۲ نظریه مرکانتالیست ها

۲-۳-۲ نظریات فیزیوکراتها

۴-۲ نظریات کلاسیک ها

۱-۴-۲ نظریه مزیت مطلق

۲-۴-۲ نظریه مزیت نسبی (تئوری ارزش - کار)

۳-۴-۲ نظریه هزینه فرصت

۴-۴-۲ نظریه مارشال

۵-۲ نظریات نئوکلاسیک ها

۱-۵-۲ نظریه هکشر - اوهلین

۲-۵-۲ نظریه برابری قیمت عوامل

۶-۲ نظریه های آلترناتیو دیگر درباره تجارت بین الملل

۱-۶-۲ معمای لئونتیف

۲-۶-۲ نظریه کراویس

۳-۶-۲ نظریه لیندر

۴-۶-۲ نظریه هالامینت

۷-۲ نظریات جدید تجارت بین الملل

۲-۷-۱ نظریه شکاف تکنولوژیکی

۲-۷-۲ نظریه دور تولیدی یا عمر یک محصول

۲-۸-۸ استراتژی های بازرگانی

۲-۸-۱ استراتژی جانیشینی واردات

۲-۸-۲ استراتژی توسعه صادرات

۲-۸-۳ مقایسه استراتژی جایگزینی واردات و استراتژی توسعه صادرات

پی نوشت فصل دوم

فصل سوم: نقش و جایگاه بخش کشاورزی در اقتصاد ایران

۳-۱ مقدمه

۳-۲ جایگاه کشاورزی در اقتصاد ایران

۳-۳ سهم بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی (۷۷ - ۱۳۵۳)

۳-۴ اشتغال در بخش کشاورزی

۳-۵ سرمایه گذاری در بخش کشاورزی

۳-۶ تجارت خارجی کشاورزی

۳-۶-۱ صادرات کشاورزی

۳-۶-۲ واردات کشاورزی

پی نوشت فصل سوم

فصل چهارم: متدلوژی

۴-۱ مقدمه

۴-۲ جدول داده - ستانده

۴-۲-۱ سابقه تهیه جدول داده - ستانده در ایران

- ۴-۲-۲ تئوری داده - ستانده
 - ۴-۲-۳ فروض اصلی تحلیل داده - ستانده
 - ۴-۲-۴ ساختار و مدل ریاضی داده - ستانده
 - ۴-۲-۵ ایرادات جدول داده - ستانده
 - ۴-۳ برنامه ریزی خطی
 - ۴-۳-۱ تعریف و چارچوب نظری برنامه ریزی خطی
 - ۴-۳-۲ قیمت سایه ای
 - ۴-۳-۱-۲ تعریف قیمت سایه ای
 - ۴-۳-۲-۲ علل بکارگیری قیمت های سایه ای
 - ۴-۳-۲-۳ لزوم استفاده از قیمت های سایه ای در ایران
 - ۴-۳-۲-۴ اصول کلی در برآورد قیمت های سایه ای
 - ۴-۳-۳ نحوه محاسبه قیمت های سایه ای با استفاده از برنامه ریزی خطی
 - ۴-۴ شاخص های تشخیص مزیت نسبی
 - ۴-۴-۱ معیارهای طرف تقاضا
 - ۴-۴-۱-۱ گروه اول
 - ۴-۴-۱-۲ گروه دوم
 - ۴-۴-۱-۳ گروه سوم
 - ۴-۴-۲ معیارهای طرف عرضه
 - ۴-۴-۲-۱ روش نرخ موثر حمایتی (EPR)
 - ۴-۴-۲-۲ روش سودآوری خالص اجتماعی (NSP)
 - ۴-۴-۲-۳ روش هزینه منابع داخلی (DRC)
- پی نوشت فصل چهارم

فصل پنجم: محاسبه DRC در ایران

۱-۵ مقدمه

۲-۵ روش محاسبه DRC در ایران

۱-۲-۵ محاسبه هزینه نهایی عوامل واسطه داخلی

۲-۲-۵ محاسبه هزینه نیروی انسانی و سرمایه

۳-۲-۵ قیمت سایه ای ارز

۴-۲-۵ قیمت جهانی کالا

۵-۲-۵ محاسبه هزینه نهایی واردات واسطه ای مستقیم و غیر مستقیم

۳-۵ بررسی ارزش هر واحد صادراتی در زیر بخش های کشاورزی سالهای ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲

۴-۵ بررسی درآمد نهایی در زیر بخش های کشاورزی در سالهای ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲

۵-۵ منابع آماری تحقیق

۱-۵-۵ جدول داده - ستانده ۱۳۶۷

۲-۵-۵ جدول داده - ستانده ۱۳۷۲

۳-۵-۵ جدول داده - ستانده ۱۳۷۰

۴-۵-۵ بخش کشاورزی در جداول داده - ستانده

۶-۵ بررسی مقایسه ای نتایج به دست آمده در سالهای ۱۳۶۷ و ۱۳۷۲

۱-۶-۵ زراعت

۲-۶-۵ دامپروری و شکار

۳-۶-۵ جنگلداری

۴-۶-۵ ماهیگیری

۷-۵ پیشنهادات

پی نوشت فصل پنجم

فهرست منابع